likuks eesti raamatute kaupluseks Tartus.

F r. P u k s o v, Eesti raamatu arengulugu (1933); Tartu linnaarhiivist jm. saadud andmed. *F. P.*

JÕESAAR, Ernst, skulptor, sünd. 5. VII 1905 vkj. Tartumaal Konguta v. põllumehe pojana, õppis 1922—27 Tartu õhtuses ühisgümnaasiumis, mille lõpetas, ja omandas kunstihariduse a-st 1927 kunstikoolis „Pallas", mille lõpetas prof. A. Starkopf'i (vt. ka *Suppl.*) õpilasena skulptuuri alal a-l 1933, omandades ühtlasi joonistusõpetaja kutse. J. on töötanud seejärel viljaka loovkunstnikuna Tartus, kuuludes 1933. a. alates Eesti Kujutavate Kunstnikkude Keskühingusse. Ta on viibinud õppematkadel korduvalt Soomes ja Rootsis ning 1937 Saksa- ja Prantsusmaal. — J. on esinenud a-st 1932 eesti kunstinäitusil kodu- ja välismail. Ta probleemiderohke toodang hõlmab mitmesuguseis materjales teostatud portreid, figuraalseid kompositsioone ja hauamonumente. Portreeskulptuuris püüab J. modelleeritava isiku karakteerset ilmet fikseerida plastiliselt elavas, veenvalt realistlikus käsitluslaadis. Eriti tähelepandavad on hr. L. Jansen'i (kivi, 1933; ERM-s), prof. J. Miländer'i (pronks, 1934), hr. Visse (pronks, 1936), kunstniku enda isa (kips, 1936) portreed. Figuraalses vabaplastikas taotleb J. aga loodusvorme lihtsustava stilisatsiooni kaudu kompositsiooni orgaanilist terviklust ning tasakaalukat, kompaktset üldmuljet, mida elustab ekspressiivselt ilmekas figuurikäsitlus. Parimaid näiteid sellel alal on „Naise torso" (kunstkivi, 1933), „Puhkav naine" (kivi, 1934), „Mõtiskleja" (graniit, 1936), „Janu" (pronks, 1937), „Põllumajandus" (kips, 1937, valmistatud Pariisi maailmanäituse jaoks) ja kunstnik A. Johani statuett (kips, 1938). J-e valmistatud hauamonumente iseloomustab rahulik arhitektooniline üldilme ning stiliseeritud reljeefkaunististe napp kasutamine. Silmapaistvamad neist on M. Jänes'e perekonna (1935), Ruus'ide perekonna (1936), prof. S. Talvik'u (1936) ja graafik H. Mugasto (1937—38) hauamonumendid Tartus Maarja koguduse kalmistul ning kunstnik A. Weizenberg'i monument pronksreljeefiga Kanepis (1938).

Isikl. kogutud andmed. *V. Em.*

JÕGEVER, Veera, seltskonnategelane, sünd. 26. V 1866 vkj. Võrumaal Kanepi kirikumõisa rentniku tütrena, õppis Erastvere vallakoolis 1877—80, saksa erakoolis Aiaste mõisas 1881—83, Kanepi khk.-koolis 1883—85, prl. Mathilde Sarov'i ja prl. Ida Daniel'i kunstkäsitöökoolis Tartus 1885; ta oli abielus prof. J. Jõgever'iga (vt.) a-st 1891. — J. on agaralt teotsenud Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näituste ja majapidamiskursuste toimkondades, „Vanemuise" jt. näitemüükide ning loteriide korraldamisel, Vabadussõja ajal „Ühistöös", Tartu linna vaeste hoolekande alal ja Rinnalaste Kodu kuratooriumis. Ta on E. Noorsoo Kasvatuse Seltsi, Tartu Eesti Naisseltsi ja Tartu Eesti Lasteaia Seltsi asutajaid, viimase juhataja 1905. a-st saadik (a-st 1939 aujuhataja) ja mõlema viimase seltsi auliige.

Isikl. saadud andmed. *K. E. S.*

JÄNES, Märt, kaupmees, majandustegelane, sünd. 11. II 1869 vkj. Võrumaal Iigastes taluniku, pärastise Karula kirikumõisa rentniku pojana, õppis Karula valla- ja Hargla khk-koolis, Valgas Peetri kirikukoolis; ta oli a-st 1885 kauplusõpilaseks Valgas ja Tõrvas, selliks a-st 1894 Tartus E. Solovjev'i riideäris, omandas viimase abikaupluse 1899; surn. 23. X 1933 ukj. Tartus. — Aja jooksul paisus J-e äri suurimaks riidekaupluseks üksikmüügi alal Eestis. J. oli tegev ka Tartu tuletõrjes, Pauluse koguduse juhatuses, Tartu Kauba Panga juhatuse esimehena 1921—33, Kaubandus-Tööstuskojas, K. Ü. „Postimehe" nõukogus, „Vanemuise" seltsis jm. Ta on teinud annetusi kultuuriliseks jm. otstarbeks.

Suuräri M. Jänese kalender 1934 (1933), lk. 23 jj.; Post. 1933, nr. 250. *O. Gr.*

JÄNNES, vt. **GENETZ**.

JÄRVIK (end. perekonnanimi kuni 1935 **Gross**), **Mart (Martin)**, põllumajandusteadlane, sünd. 5. X 1897 vkj. Järvamaal Käru v. põllumehe pojana. Lõpetanud 1918 Jamburg'i kommertskooli, võttis ta 1918—20 vabatahtlikuna osa E. Vabadussõjast, õppis 1919—26 Tartu ülikoolis põllumajandust, täiendas end 1926—29 ülikooli stipendiaadina piimanduse alal kodumaal, Soomes ja Saksas (Kielis); ta omandas 1931 Tartus magistri ja 1932 dr. agr. astme. J. on olnud 1922—26 Tartu ülikooli mullateaduse ja agrikultuurkeemia kabineti

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 110